Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rajatylittävissä siviili- ja rikosoikeudellisissa menettelyissä käytettävästä tietokoneistetusta viestintäjärjestelmästä (e-CODEX-järjestelmä) ja asetuksen (EU) 2018/1726 muuttamisesta”

(COM(2020) 712 final – 2020/345 (COD))

(2021/C 286/15)

Esittelijä: **Ozlem YILDIRIM**

Lausuntopyyntö	Euroopan komissio, 24.2.2021
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 81 artiklan 2 kohta ja 82 artiklan 1 kohta
Vastaava jaosto	Sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	31.3.2021
Hyväksyminen täysistunnossa	27.4.2021
Täysistunnon nro	560
Äänestystulos	247/0/3
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotettuun sääntelyaloitteeseen, jota on vielä täydennettävä Euroopan parlamentin ehdotuksilla. e-Codex-järjestelmällä on välillinen myönteinen vaikutus, sillä se yksinkertaistaa ja nopeuttaa rajatylittäviä oikeudellisia menettelyjä ja yhteistyötä, mikä myös parantaa osaltaan sisämarkkinoiden toimintaa.

1.2 On syytä huomata, että e-CODEX ei rajoitu sähköiseen oikeudenkäyttöön. Tulevaisuuden ennakoimiseksi ETSK suosittelee, että siihen sisällytetään säännös, jolla annetaan muille julkishallinnon tahoille mahdollisuus muuhun käyttöön, esimerkiksi sähköisten terveystietojen siirtoon.

1.3 ETSK suosittelee, että komissio sisällyttää skaalautuvuusnäkökohdan asetuksen soveltamisalaan. e-CODEX on tähän mennessä ollut käytössä muutamissa jäsenvaltioissa, jotka ovat tämän hankkeen alustavia rahoittajia. Nykyistä e-CODEX-hanketta on kuitenkin laajennettava, ja sen moitteettoman toiminnan on jatkuttava kaikissa jäsenvaltioissa, koska se on ehdotetun asetuksen tavoite.

1.4 Yhteiskunnan, talouden ja hallinnon digitalisaatio on nopeutumassa ja asettaa kokonaisuutena kunnianhimoisen tavoitteen; tämä todellisuus on tarpeen ottaa huomioon. e-CODEX-järjestelmä on keskeinen osa muun muassa digitaalista oikeudellista yhteistyötä koskevaa pakettia ja sähköisen oikeudenkäytön digitaalista palveluinfrastruktuuria. Koska järjestelmä on kytköksissä oikeusalaan ja perusoikeuksiin, ETSK katsoo, että se on liitettävä kattavaan digitaaliseen strategiaan ”Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa” ([1]), mikä on keskeinen näkökohta, jota ei ole nimenomaisesti mainittu asetuksessa.

1.5 Koska eu-LISA ei ole sääntelyvirasto, ETSK katsoo, että ehdotetun asetuksen 2 luvussa on tarkasteltava päätöksentekoprosessin avoimuutta, jäsenvaltioiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien osallistumista sekä sen hallintoon osallistuvien elinten tekemien päätösten välttämätöntä riippumattomuutta.

1.6 e-CODEX koostuu ohjelmistotuotteista, joita voidaan käyttää turvallisen viestinnän yhteyspisteen perustamiseen, joten korkeatasoisen turvallisuuden takaamisen on oltava asetuksen keskeinen tavoite. Tällä tarkoitetaan tarvetta ottaa käyttöön turvatoimenpiteitä, joilla suojellaan yksilön oikeuksien loukkaamatonta käyttöä.

([1]) COM(2020) 67 final.

1.7 Digitaalisen oikeuden todellinen ja laaja saatavuus on asia, johon on ETSK:n mielestä kiinnitettävä enemmän huomiota. e-CODEX-järjestelmän hyötyjen on oltava hallinnon, toiminnan ja viestinnän parantamiseen liittyviä näkökohtia laajempia. ETSK katsoo, että digitaalisen oikeuden kehittämisellä on pyrittävä varmistamaan kaikille EU:n kansalaisille turvallinen, luotettava ja helppo oikeussuojan saatavuus.

1.8 ETSK huomauttaa, että eri sidosryhmät ja jäsenvaltiot ovat jo ilmaisseet huolensa sen johdosta, varmistetaanko oikeuslaitoksen riippumattomuuden periaate riittävällä tavalla e-CODEX-järjestelmän pysyvässä toiminnassa ja jatkokehittämisessä eu-LISAn puitteissa.

2. **Komission ehdotuksen tausta ja pääsisältö**

2.1 e-CODEX-järjestelmä (*e-Justice Communication via On-line Data Exchange*) käynnistettiin osana Euroopan sähköisen oikeuden monivuotista toimintaohjelmaa 2009–2013 ([2]). Sen pääasiallisena tarkoituksena on edistää rajatylittävien oikeudenkäyntien digitalisointia ja helpottaa jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten välistä viestintää.

2.2 e-CODEX on tärkein väline yhteentoimivan ja hajautetun viestintäverkon luomiseksi kansallisten tietojärjestelmien välille rajatylittävissä siviili- ja rikosoikeudellisissa menettelyissä. Se on ohjelmistopaketti, joka mahdollistaa yhteyden kansallisten järjestelmien välillä ja jonka avulla käyttäjät, kuten oikeusviranomaiset, oikeusalan toimijat ja suuren yleisön jäsenet, voivat lähettää ja vastaanottaa asiakirjoja, lomakkeita, todisteita ja muita tietoja nopeasti ja turvallisesti. e-CODEX-järjestelmä koostuu ohjelmistotuotteista, joita voidaan käyttää turvallisen viestinnän yhteyspisteen perustamiseen.

2.3 e-CODEX-järjestelmä on yksi komission sähköisen oikeuden politiikan keskeisistä osatekijöistä. Sillä tehostetaan oikeussuojan saatavuutta ja tehokkuutta jäsenvaltioissa ja niiden välillä, ja se sisältyy sähköisen oikeuden monivuotiseen toimintaohjelmaan 2019–2023 ([3]). Se vahvistetaan myös komission tiedonannossa ”Oikeudenkäytön digitalisointi Euroopan unionissa – Välineet mahdollisuuksien hyödyntämiseen” ([4]) pääasialliseksi työkaluksi rajatylittävissä oikeudenkäynneissä tapahtuvaa turvallista digitaalista viestintää varten. Vuoden 2016 sähköisen hallinnon toimintaohjelmaan ([5]) sisältyi ratkaisuja sähköisen oikeuden edistämiseksi digitaalisilla sisämarkkinoilla, joilla pyritään tarjoamaan nopeita, turvallisia ja luotettavia infrastruktuureja ja palveluja.

2.4 e-CODEX-järjestelmän kehittivät 21 jäsenvaltiota vuosina 2010–2016, ja työhön osallistui myös muita kolmansia maita/alueita ja järjestöjä ([6]).

2.5 Tällä hetkellä e-CODEX-järjestelmää hallinnoi jäsenvaltioiden ja muiden organisaatioiden yhteenliittymä, jota rahoitetaan EU:n avustuksella.

2.6 e-CODEX-järjestelmää on hallinnoitava tavalla, joka ei aseta kyseenalaiseksi kansallisten tuomioistuinten riippumattomuutta.

2.7 Komissio esittää ehdotuksen asetukseksi, jolla perustetaan e-CODEX-järjestelmä EU:n tasolla ja annetaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan Euroopan unionin viraston (eu-LISA) tehtäväksi järjestelmän operatiivinen hallinnointi. e-CODEX-järjestelmän vakaa hallinnointi mahdollistaa sen vahvistamisen oletusjärjestelmäksi vaihdettaessa sähköisiä viestejä EU:n tason oikeudellisen yhteistyön alalla. eu-LISA ottaa vastuun e-CODEX-järjestelmän hallinnoinnista vasta heinäkuussa 2023.

3. **Yleistä**

3.1 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotettuun sääntelyaloitteeseen, jota on vielä täydennettävä Euroopan parlamentin ehdotuksilla. e-Codex-järjestelmällä on välillinen myönteinen vaikutus, sillä se yksinkertaistaa ja nopeuttaa rajatylittäviä oikeudellisia menettelyjä ja yhteistyötä, mikä myös parantaa sisämarkkinoiden toimintaa.

([2]) EUVL C 75, 31.3.2009, s. 1.
([3]) Asetus (EU) 2018/1726.
([4]) COM(2020) 710 final.
([5]) COM(2016) 179 final.
([6]) Jersey, Norja, Turkki, Euroopan unionin asianajajaliittojen neuvosto CCBE ja Euroopan unionin notaarien liitto CNUE.

3.2 Eurooppa on johtava voima digitaalisessa muutoksessa. e-CODEX kiihdyttää muutosta Euroopassa ja jäsenvaltioissa ja mikä tärkeää, myös niiden välillä. Se ylittää toiminnalliset tietotekniset tarpeet ja on kytköksissä keskeisiin tekijöihin, kuten yhdenmukaistamiseen, kulttuuriin, ihmisoikeuksiin ja muihin prosesseihin, joita jäsenvaltioiden on tarkasteltava yhteiskunnan ja talouden digitalisoinnissa.

3.3 Koska tämä asetus antaa kansalaisille mahdollisuuden hyötyä paremmasta rajatylittävästä oikeussuojan saatavuudesta, ETSK katsoo, että siinä on myös puututtava erityisesti jäsenvaltioiden valmiuksien vahvistamiseen ja yhdenmukaistamiseen oikeudellisen yhteistyön alalla. Tämä alkaa e-CODEX-järjestelmää tukevasta digitaalisesta ekosysteemistä, jonka on mahdollistettava yhteentoimiva ja yhteenliitetty ympäristö. ETSK huomauttaa, että tietotekniikan käyttöönotto EU:n oikeuslaitoksissa on tähän mennessä ollut vaihtelevaa. ETSK kehottaakin tiivistämään kansallisten oikeusviranomaisten välistä yhteistyötä ja lähentämään eri tasoja EU:ssa ottaen täysin huomioon kansallisten järjestelmien erityispiirteet, myös eri toimijoiden roolit ja vastuut. Teknisellä tasolla on tarpeen taata, että jäsenvaltioissa on sama automaation aste ja tekniset valmiudet käsitellä ja säilyttää suuria sähköisiä asiakirjoja sekä yhdistää palveluntarjoajat erittäin turvallisesti toisiinsa.

3.4 Luottamuksen lisääminen kansalaisten, yritysten ja viranomaisten väliseen rajatylittävään sähköiseen vuorovaikutukseen on keskeisen tärkeää. Sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun eIDAS-asetuksen vaikutusta e-CODEX-järjestelmän infrastruktuuriin ja toimintaan ei pidä jättää huomiotta. Koska eIDAS-asetuksella säännellään sähköisiä allekirjoituksia, sähköisiä transaktioita sekä asiaan liittyviä elimiä ja niiden prosesseja, ETSK toteaa, että e-CODEX toimii tehokkaana laajan viestinnän välineenä. Sen infrastruktuurin on toimittava eIDAS-asetuksen vaatimusten mukaisesti ja mahdollistettava turvallinen yhteentoimivuus.

3.5 On syytä huomata, että e-CODEX ei rajoitu sähköiseen oikeudenkäyttöön. Tulevaisuuden ennakoimiseksi ETSK suosittelee, että siihen sisällytetään säännös, jolla annetaan muille julkishallinnon tahoille mahdollisuus muuhun käyttöön, esimerkiksi sähköisten terveystietojen siirtoon. e-CODEX-järjestelmän käyttö myös muilla aloilla kuin sähköisen oikeudenkäytön alalla auttaa varmistamaan sen pitkän aikavälin käytön ja kannustaa jäsenvaltioita tekemään tarvittavia investointeja infrastruktuuriinsa. Sitä varten tarvittaisiin erillisiä lainsäädäntöehdotuksia, koska tässä ehdotuksessa tarkastellaan vain oikeudenkäyttöön liittyviä näkökohtia.

3.6 ETSK tukee e-CODEX-järjestelmää, koska se mahdollistaa tietojen ja asiakirjojen turvallisen sähköisen välittämisen rajatylittävissä siviili- ja rikosoikeudellisissa menettelyissä. Kuten komissio toteaa, tätä asetusta tarvitaan kahdesta syystä: 1) e-CODEX-järjestelmän pitkän aikavälin kestävyyden luomiseksi ja mahdollistamiseksi ja 2) sen hallinnoinnin, jatkokehittämisen ja ylläpidon antamiseksi eu-LISA-viraston vastuulle. ETSK huomauttaa kuitenkin, että digitaalisen oikeusjärjestelmän tehokas hallinnointi edellyttää sekä kestäväpohjaista ja vakaata teknistä rakennetta että vankkaa hallintoinfrastruktuuria.

3.7 ETSK suosittelee, että komissio sisällyttää skaalautuvuusnäkökohdan asetuksen soveltamisalaan. e-CODEX on tähän mennessä ollut käytössä muutamissa jäsenvaltioissa, jotka ovat tämän hankkeen alustavia rahoittajia. Nykyistä e-CODEX-hanketta on kuitenkin laajennettava, ja sen moitteettoman toiminnan on jatkuttava kaikissa jäsenvaltioissa, koska se on asetusehdotuksen tavoite. ETSK korostaa, että kukin jäsenvaltio on vastuussa sen varmistamisesta, että niiden kansalliset tietojärjestelmät ja infrastruktuuri toimivat moitteettomasti ja ovat turvallisia ja että henkilötietojen ja yksityisyyden suoja varmistetaan.

3.8 ETSK kehottaa komissiota tutkimaan mahdollisuutta auttaa EU:n ulkopuolella, erityisesti Euroopan unioniin assosioituneissa maissa, toimivia tahoja ottamaan käyttöön e-CODEX-järjestelmän ohjelmistopaketti. Hankkeen soveltamisalan laajentaminen, jonka pitäisi perustua selkeään yhteisrahoitusmalliin, hyödyttäisi kaikkia osapuolia. Tarve varmistaa järjestelmän skaalautuvuus ja toimivuus olisi otettava huomioon.

4. **Erityistä**

4.1 *Yhdenmukaistaminen ja johdonmukaisuus EU:n keskeisten strategioiden kanssa*

4.1.1 Yhteiskunnan, talouden ja hallinnon digitalisaatio on nopeutumassa ja asettaa kokonaisuutena kunnianhimoisen tavoitteen; tämä todellisuus on tarpeen ottaa huomioon. e-CODEX-järjestelmä on keskeinen osa muun muassa digitaalista oikeudellista yhteistyötä koskevaa pakettia ja sähköisen oikeudenkäytön digitaalista palveluinfrastruktuuria. Koska järjestelmä on kytköksissä oikeusalaan ja perusoikeuksiin, ETSK katsoo, että se on liitettävä kattavaan digitaaliseen strategiaan ”Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa” ([7]), mikä on keskeinen näkökohta, jota ei ole nimenomaisesti mainittu asetuksessa.

4.1.2 ETSK katsoo, että tulevassa tekoälyä koskevassa lainsäädäntöaloitteessa, jonka komissio julkistaa keväällä 2021 ([8]), on kiinnitettävä erityistä huomiota tekoälyyn perustuvien ratkaisujen rooliin sähköisen oikeudenkäytön ratkaisujen mahdollistamisessa ja riskeihin, jotka liittyvät tekoälyyn perustuvien ratkaisujen käyttöön oikeusviranomaisten toiminnassa. Näitä mahdollisia käyttötarkoituksia ovat ”ennakoiva oikeudenkäyttö” ja sen haasteet, verkkovälitteisten riidanratkaisufoorumien käyttö ja algoritmien käyttö rikostutkinnassa.

4.1.3 ETSK toteaa, että e-CODEX-järjestelmä ei edellytä tekoälyn käyttöä. Tekoälyä käytetään kuitenkin yhä enemmän oikeusjärjestelmissä. Näin ollen ETSK suosittelee mainitun epäsuoran yhteyden vuoksi, että vuoden 2021 ensimmäiselle neljännekselle suunnitellun koordinoidun tekoälysuunnitelman ([9]) ensimmäisessä tarkistuksessa tarkastellaan tekoälyn ja digitaalisen oikeuden sekä e-CODEX-järjestelmän välistä yhteyttä.

4.2 *e-CODEX-järjestelmän tehokas hallinnointi ja toiminnalliset näkökohdat*

4.2.1 Koska eu-LISA ei ole sääntelyvirasto, ETSK katsoo, että asetusehdotuksen 2 luvussa on tarkasteltava päätöksentekoprosessin avoimuutta, jäsenvaltioiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien osallistumista sekä sen hallintoon osallistuvien elinten tekemien päätösten välttämätöntä riippumattomuutta. Esimerkiksi, ja koska e-CODEX-järjestelmän puitteissa määritetään mahdollisten pääkäyttäjien ryhmä, asianajajien osallistuminen voitaisiin sisällyttää kuvioon sekä toimintapolitiikan että täytäntöönpanon tasolla, jotta voitaisiin vastata esimerkiksi tarpeeseen varmistaa, että e-CODEX-järjestelmällä tuetaan tasavertaisia toimintaedellytyksiä saatavuudessa kaikille osapuolille ja tyydytetään asianajajien vaatimukset. Tämän vuoksi olisi varmistettava, että oikeusalan ammattilaiset otetaan mukaan rakenteiden tasolla pelkän kuulemisen sijaan.

4.2.2 ETSK korostaa, että toiminnallisella tasolla tarvitaan selvennystä esimerkiksi sisäasioihin liittyvien seikkojen tiukkaan rajaamiseen ja kysymykseen keskitetystä palvelupisteestä. Tämän lisäksi on yhdenmukaistettava oikeudenkäyttöalueiden välistä todisteiden toimittamisen ja vaihdon muotoja.

4.2.3 eu-LISAlle on varattava riittävät henkilöstöresurssit ja riittävät taloudelliset resurssit. Tätä seikkaa painottaakseen ETSK toistaa suosituksensa eu-LISAn henkilöstölle ja erityisesti tietotekniikkahenkilöstölle annettavasta tarvittavasta koulutuksesta ([10]), johon olisi sisällyttävä asianmukainen käsitys siitä, miten e-CODEX-järjestelmän hallinnoinnissa on varmistettava oikeuslaitoksen riippumattomuus ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Asiaa voi käsitellä seikkaperäisemmin asetusehdotuksen 13 artiklassa.

4.3 *Korkea turvallisuustaso oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi*

4.3.1 Koska e-CODEX koostuu ohjelmistotuotteista, joita voidaan käyttää turvallisen viestinnän yhteyspisteen perustamiseen, korkean turvallisuustason takaamisen on oltava asetuksen keskeinen tavoite. Tällä tarkoitetaan tarvetta ottaa käyttöön turvatoimenpiteitä, joilla suojellaan yksilön oikeuksien toteuttamisen loukkaamattomuutta ([11]). ETSK katsoo myös, että e-CODEX-asetuksen 2 luvussa on korostettava, että eu-LISA-viraston ja Euroopan unionin kyberturvallisuusviraston (ENISA) välillä on yhteistyösopimus ([12]).

([7]) COM(2020) 67 final.
([8]) https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/eu-affairs/20201208STO93329/coming-up-eu-spearheads-efforts-for-recovery-in-2021
([9]) COM(2018) 795 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52018DC0795.
([10]) EUVL C 283, 10.8.2018, s. 48.
([11]) Lausunto EESC-2020-05923, annettu huhtikuun 2021 täysistunnossa (ks. tämän virallisen lehden s. 76).
([12]) https://www.enisa.europa.eu/publications/artificial-intelligence-cybersecurity-challenges

4.3.2 Digitaalisilla ratkaisuilla on varmistettava yksityisyyden suojan ja tietosuojan korkea taso. Korkea turvallisuustaso edellyttää myös yhdenmukaisen tietosuojan varmistamista kansallisella tasolla. ETSK toteaa jälleen, että jäsenvaltioiden rekisterinpitäjien on otettava käyttöön asianmukaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, pantava tietosuojaperiaatteet tehokkaasti täytäntöön ja varmistettava riittävät taloudelliset resurssit tämän mahdollistamiseksi.

4.3.3 Turvallisuuteen liittyviä riskejä on entistä vaikeampi ennustaa. ETSK toteaa, että riskinarviointi ja riskien vähentäminen ovat eu-LISAn vuotuisen suunnittelun, maksukyvyttömyysoperaatioiden ja raportointisyklin ydinasioita. ETSK katsoo, että riskien vähentämistä koskevien strategioiden ja merkittävien riskien kartoittamisen lisäksi eu-LISAn puitteita voitaisiin vahvistaa kartoittamalla mahdollisia riskejä, joiden seuraukset ovat odottamattomia. Näin lisätään viraston kesto- ja ennakointikykyä.

5. **Perusoikeuksien noudattaminen**

5.1 *Digitaalisen oikeuden saatavuus kaikille yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden varmistamiseksi*

5.1.1 Digitaalisen oikeuden todellinen ja laaja saatavuus on asia, johon on ETSK:n mielestä kiinnitettävä enemmän huomiota. e-CODEX-järjestelmän hyötyjen on oltava hallinnon, toiminnan ja viestinnän parantamiseen liittyviä näkökohtia laajempia. ETSK katsoo, että digitaalisen oikeuden kehittämisellä on pyrittävä varmistamaan kaikille EU:n kansalaisille turvallinen, luotettava ja helppo oikeussuojan saatavuus. Yhdenvertaisen saatavuuden on oltava asetuksessa keskeisessä asemassa, jotta vältetään syrjintä ja eriarvoisuus. ETSK suosittelee, että e-CODEX-asetuksessa korostetaan paremmin sitä, että kansalaisten on aidosti hyödyttävä yhdenvertaisesta ja tehokkaasta oikeussuojasta sekä sähköisen oikeudenkäytön ja siihen liittyvien digitaalisten palvelujen saatavuudesta.

5.1.2 e-CODEX-järjestelmän etujen on oltava suuren yleisön ulottuvilla ja palveltava sitä. Rajakysymyksissä oikeusviranomaiset ja rajatylittävät viranomaiset eivät ole ainoat osapuolet. Ympäristö, jossa e-CODEX-järjestelmä vaikuttaa, on yhdistettävä oikeusviranomaisten ja e-CODEX-yhteyspisteiden lisäksi myös moniin toimijoihin. Näitä ovat kansalaiset, tuomioistuimet, tuomioistuinten henkilöstö, muu hallinto- ja tieto- ja viestintätekniikan henkilöstö, lainvalvontaviranomaiset, notaarit, digitaalisen rikostutkinnan asiantuntijat, juristit ja kolmannet tahot, jotka hyötyvät järjestelmästä suoraan tai välillisesti.

5.1.3 Kun lisäksi otetaan huomioon e-CODEX-järjestelmän merkitys kansalaisten ja yritysten oikeussuojan tehokkaan saatavuuden varmistamisessa, olisi myös viitattava prosessuaalisten oikeuksien suojeluun.

5.2 *Oikeuslaitoksen riippumattomuuden kunnioittaminen ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin*

5.2.1 Oikeuslaitoksen riippumattomuus on vallanjaon periaatteen kulmakivi ja yksi oikeusvaltion keskeisistä periaatteista. Teknologian käyttö ei saa uhata johdonmukaista oikeudenkäyttöä. Tästä syystä ETSK kehottaa komissiota arvioimaan asianmukaisesti, pystytäänkö kansallisten sähköisten oikeusjärjestelmien yhteenliittämiseksi käytetyssä järjestelmässä noudattamaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja asianmukaisen menettelyn periaatteita. Tällaisia suojatoimia sovelletaan erityisesti siinä tapauksessa, kun e-CODEX siirretään eu-LISAn vastuulle.

5.2.2 ETSK huomauttaa, että eri sidosryhmät ja jäsenvaltiot ovat jo ilmaisseet huolensa sen johdosta, varmistetaanko oikeuslaitoksen riippumattomuuden periaate riittävällä tavalla e-CODEX-järjestelmän pysyvässä toiminnassa ja jatkokehittämisessä eu-LISAn puitteissa. Oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskevan ehdotuksen nykyiset säännökset eivät ole tyydyttäviä. Kun otetaan huomioon tämän periaatteen merkitys, tarvitaan painokkaampia sanamuotoja. Lisäksi ETSK pyytää selventämään, miten e-CODEX-järjestelmän ehdotetulla hallintorakenteella varmistetaan tämän periaatteen toteutuminen käytännössä.

5.3 *Perusoikeuksien kunnioittaminen ja niihin viittaaminen*

5.3.1 ETSK korostaa, että tässä asetuksessa on kunnioitettava perusoikeuksia ja noudatettava erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja jäsenvaltioiden perustuslaeissa tunnustettuja periaatteita. Näihin kuuluvat oikeus turvallisuuteen, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin sekä laillisuus- ja suhteellisuusperiaatteet. ETSK toteaa, että näiden oikeuksien suojelu riippuu myös siitä, millä edellytyksillä niihin voidaan kajota ja kuka tästä päättää.

5.3.2 Digitaaliteknologian käyttö ei saisi heikentää oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Tämä on erityisen tärkeää, jotta varmistetaan kummankin osapuolen yhtäläiset mahdollisuudet ajaa asiaansa (oikeuskeinojen tasapuolisuus), oikeus saada tietoa ja esittää lausuntoja kaikista esitetyistä todisteista ja huomioista (kontradiktorinen menettely), oikeus julkiseen kuulemiseen ja rikosoikeudellisissa menettelyissä sovellettava puuttumattomuus puolustuksen oikeuksiin.

5.3.3 Ehdotukseen on sisällytettävä erityinen viittaus Euroopan unionin perusoikeuskirjan VI osaston (Lainkäyttö) sovellettavuuteen ja sen 47 artiklaan.

Bryssel 27. huhtikuuta 2021.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG